

Vargha Mihály

A SZÉKELY NEMZETI MÚZEUM IGAZGATÓI JELENTÉSE (2011. NOVEMBER – 2013. OKTÓBER)

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm mindazon olvasóinkat, akik érdeklődve veszik kézbe évkönyvünk, az *Acta Siculica* hatodik kiadását, amely rendhagyó módon, összevontan két év eredményeit kívánja bemutatni.

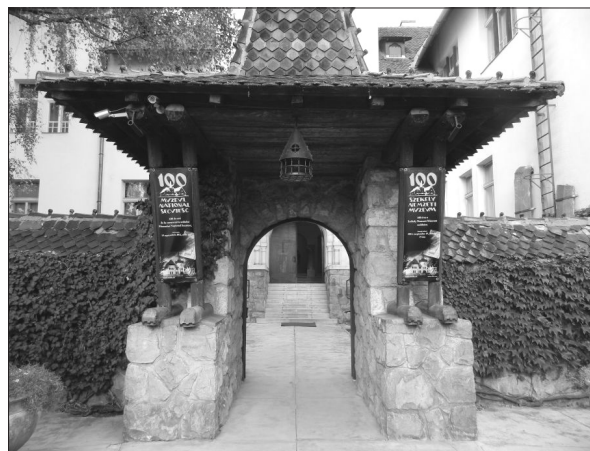
Örömmel nyugtázzuk, hogy a 2011–2013-as időszakban is eleget tudtunk tenni alapvető célkitűzéseinknek: gondoztuk száz éves székházunkat, színvonalas kiállításainkkal, rendezvényeinkkel bővítettük célcsoportjaink számát, szép, igényes kivitelű kiadványokat, katalógusokat jelentettünk meg. A munka mellett még ünneplésre is futotta erőnkből: 2012-ben székházunk centenáriumi éve volt, 2013-ban pedig Kós Károly szellemi öröksége előtt tiszteltünk. Köszöntöttük továbbá a 40 éves csernátoni és a 10. évét betöltő zabolai egységünket is, mindkét esetben emelkedett hangulatú, szép rendezvény keretében ünnepelhettünk.

Továbbra is fontosnak tartjuk, hogy intézményünk nyisson: ne csak a tudományos eredmények bemutatásában és népszerűsítésében jeleskedjen, hanem a szabadidő szép, kellemes eltöltése irányába is, hogy a látogatónak ne csak az értelmét, hanem a szívét is meg tudjuk szólítani. Ez irányú erőfeszítéseink szépen kamatozódtak a rendszeresített múzeumpedagógiai programjainkban: a gyerekcsoportok és családok számára szervezett tematikus napok (Gombanap, Magyar Festészet Napja, Madarak és Fák Napja stb.) mellett kiállításainkhoz és rendezvényeinkhez is átfogó múzeumpedagógiai programok kapcsolódtak (*Ékszer és viselet a régészeti korokban*, *Kós Károly világa* munkafüzet). Jelentős érdeklődésnek örvendett az immár negyedik éve megszervezett nyári múzeumkerti koncertsorozat, s egyre hangsúlyosabb a Szent György Napok városfesztiválban vállalt szerepünk is. Úgy gondoljuk, hogy aki „civilként” bejön egy kerti rendezvényre, az hamarosan kíváncsivá válik a székházban bemutatott kiállításokra is.

A Székely Nemzeti Múzeum az elmúlt két évben jelentős előrelépést tett a közgyűjteményi, tudományos és közművelődési programjai terén, beszámolónkban erre térünk ki részletesebben. *Acta Siculica* évkönyvünk 2012-es számának a megjelentetése a közpénzek elköltését felügyelő bukaresti adminisztráció útvesztői miatt meghiúsult, így idén összevont számmal jelentkezünk. Igaz, a sokasodó feladatok és az utóbbi években alaposan lecsökkent tudományos személyzetállományunk terheltsége is indokoltá teszi az évkönyv által megkövetelt feszített ütem lazítását. Az elmúlt két évre vonatkozó, számvetési szándékkal összeállított jelentésünk csupán jelzése lehet annak a szerteágazó tevékenységcsoportnak, amelyet munkatársaink végeznek, ezért a korábbi évek gyakorlatától eltérően csupán a hangsúlyosabb változásokat és megvalósításokat említjük meg.

1. Általános kérdések

2012 legfontosabb megvalósítása volt, hogy intézményünk magyar múzeumként Romániában elsőként kapta meg a bukaresti Kulturális Minisztérium által akkreditált múzeumi státust, melyet a Hivatalos Közönyben megjelent 2289/2012. 06. 11-es miniszteri rendelet szentesített. Egy múzeum minisztériumi akkreditációja azt jelenti, hogy magas szinten ellenőrzött és igazolt módon teljesíti mindazokat az előírásokat és elvárásokat, amelyek egy intézménnyel szemben támasztottak: biztosítja a gyűjtemények védelmét és álgmegőrzését, bővítését, szakszerű feldolgozását kiállítások és publikációk által, minőségi kulturális szolgál-

100 éves a múzeum főépülete. Sepsiszentgyörgy, 2012

Csaba királyfi, üvegfestmény. Sepsiszentgyörgy, 2012

vékenységét és 2016 áprilisáig újabb négy évre megbízást adott számára.

Ugyancsak 2012-ben került kidolgozásra a Székely Nemzeti Múzeum adminisztrációjának másik fontos dokumentációja, az ún. belső auditálási mechanizmus.

2012 szeptemberében új egységgel bővült intézményünk. Az Erdélyi Művészeti Központ (EMűK) azzal a nemes szándékkal jött létre, hogy feltérképezze, összegyűjtse, feldolgozza, kutathatóvá tegye és kiállítások keretében bemutassa az 1945 utáni Erdélyben született reprezentatív – elsősorban magyar – képzőművész (élet)műveket. Tevékenységét szakmai kuratórium elemzi és irányítja. A kezdeményezők végső célja az, hogy a múzeumunk szomszédságában megvásárolt telken az Erdélyi Művészeti Központ önálló múzeummá fejlődjön.

1.1. Az intézmény a közgyűjteményi szférában

A Székely Nemzeti Múzeum regionális intézmény, fenntartója Kovászna Megye Tanácsa. Könyvtári, termésetrajzi, régészeti–történelmi és néprajzi osztállyal működik, valamint sepsiszentgyörgyi képzőművészeti (Gyárfás Jenő Képtár, Magma Kiállítótér, Erdélyi Művészeti Központ), baróti (Erdővidék Múzeuma), csernátóni (Haszmann Pál Múzeum), kézdivásárhelyi (Incze László Céhtörténelmi Múzeum) és zabolai (Csángó Néprajzi Múzeum) külső egységekkel.

A Székely Nemzeti Múzeum 2012-es és 2013-as költségvetéséből 317 000, illetve 371 000 lej a programokra költött összeg, emellett a Székely Nemzeti Múzeum Alapítványon keresztül az elmúlt két évben további 362 500 lejnyi támogatást sikerült szerezni projektjeinkre pályázati úton. Kiemelt támogatónk Magyarország Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériuma. Bevételeink a látogatói belépti díjból, terembérlésből, régészeti felügyeleti díjakból tevődnek össze.

A háromszéki múzeumhálózatunkat a tárgyalt időszakban 95 026 látogató kereste fel.

1.2. Munkaerő- és szervezeti kérdések

– Adminisztratív személyzetünk Szabó Anna könyvelőt, Tamás Tünde titkárnőt, Bernád Edit szerződéses munkaügyi referenst, valamint Zavicsa József gondnokot foglalja magába.

– A múzeumpedagógiai programokat 2012. március 1-jéig Demeter Éva közművelődésért felelős muzeológus vezette, március 1-jétől Vinczeffly Orsolya vette át ezeket a feladatokat, a programokat Bartha Zonga múzeumpedagógussal közösen szervezték. Számítógép-állományunk rendszergazdája és a múzeumi honlap technikus a Bagoly Róbert.

– A Könyvtár osztályvezetője Boér Hunor, könyvtáros-konzervátora Gyenge Gabriella. Intézményünk önzetlen munkatársa, Tiboldi Zoltán nyugállományú könyvtáros-muzeológus 2013. február 8-án elhunyt.

– A Természettudományi osztályon Kocs Irén muzeológus látja el a szakmai teendőket. Az osztály muzeológusa az *Acta Siculica* évkönyvek szerkesztése mellett a Székely Nemzeti Múzeum Alapítvány ügyvezető alelnöki tisztségét is betölti, és a múzeumban dolgozók érdekvédelmi szervezetének képviselője is egyben.

– A Régészeti-történelmi osztályon Sztáncsuj Sándor József az osztályvezető régész, 2012 nyaratól új munkatárssal bővült az osztály Tóth-Bartos András történész személyében. Szeles József restaurátor és Mandalian Irén gyűjteménykezelő látja el a tárgyállománnyal kapcsolatos elsődleges feladatokat. Sztáncsuj Sándor József 2011 decemberében a iași-i Alexandru Ioan Cuza Tudományegyetemen történettudományokból doktori fokozatot szerzett. Tóth-Bartos András budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen folytatja doktori tanulmányait.

– A Néprajzi osztály két muzeológussal (Szócsné Gazda Enikő és Kinda István), valamint két konzervátorral (Lázár-Prezmer Kinga Katalin és Tankó Zoltán) működött. A 2012-es esztendő folyamán Kinda István muzeológus elnyerte a Román Kulturális és Nemzeti Örökség Minisztériumától hivatalos szakértői minősítést néprajzi tárgyak szakvéleményezésére. Lázár-Prezmer Kinga Katalin gyűjteménykezelő elvégezte a nagyszebeni Lucian Blaga Egyetem történelem tanszékének konzerválás-restaurálás szakát. Ugyanő az év folyamán több alkalommal gyakorlatozott a svájci és berlini restaurátor szakemberek által vezetett restaurátor munkálatokon a barassói Fekete Templom régészeti anyagán, ahol hasznos tapasztalatokra tett szert preventív konzerválás és restaurálás terén.

– A Gyárfás Jenő Képtár gyűjteményeivel Sántha Imre Géza művészettörténész és Vinczeffly Orsolya gyűjteménykezelő dolgozik, a 2013-ban létrejött Erdélyi Művészeti Központ gyarapodó állományát is ők gondozzák, munkájukat Bartha Zonga és Musát Arnold programszervezőként segítik.

– A Magma Kortárs Kiállítótér szervezőmunkáját Kispál Attila, Kispál Ágnes és Vetró Barnabás végezte, akik besegítenek a megcsappant létszámú Gyárfás Jenő Képtár kurátorainak is.

– A baróti Erdővidék Múzeumban történész-muzeológus Demeter László, gyűjteménykezelő Hoffmann Edit.

– A csernátoni Haszmann Pál Múzeumban néprajzos-muzeológus Dimény-Haszmann Orsolya, restaurátor Haszmann Lajos, gyűjteménykezelő Haszmann Gabriella, éjjeliőr Haszmann László. 2012 szeptemberétől Dimény-Haszmann Orsolya megkezdte doktori tanulmányait a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Néprajz és Antropológia tanszékén.

– A kézdívasárhelyi Incze László Céhtörténeti Múzeumban minkaező- és szervezeti keretében nem történt változás: részlegvezető-muzeológus Dimény Attila, néprajzos-muzeumpedagógus Dimény Erika, művészettörténész-muzeológus Dobolyi Annamária, gyűjteménykezelő Erce Laura és Orosz Zoltán. Dimény Attila 2012-ben a Román Kulturális és Nemzeti Örökség Minisztériumától megkapta a szakértői bizonyítványt a 18–20. század közötti erdélyi urbánus élet történelmi és tárgyi dokumentumainak szakvéleményezésére, Dimény Erika pedig a bukaresti CPPC szakmai továbbképzésén múzeumpedagógusi oklevelet szerzet.

– A zabolai Csángó Néprajzi Múzeumban szerződéses alapon dolgozik Jakabfy Edit restaurátor.

1.3. Infrastruktúra fejlesztése

– 2012-ben sor került a főépület déli szárnyának a földem- és tetőszerkezeti teljes felújítására, mely a régészeti-történelem állandó kiállításnak ad helyet;

– felújítottuk a déli oldalon fekvő múzeumőri lakás tetőszerkezetét és lépcsőjét;

– a múzeumépület 100. születésnapjára a lépcsőházban felavattuk a gróf Bánffy Miklós által tervezett monumentális *Csaba királyfi* vitrálíumot;

– a centenáriumi ünnepségek keretében helyi kovácsmesterrel kivitelezettük a Kós Károly által tervezett bejárati két állólámpát és a „szakállszárító” bejáratának függőlámpáját;

– 2012. szeptember–novemberben az Incze László Céhtörténeti Múzeum főépületének tetőszerkezeti felújítására és javítására, majd 2013. június és július között az épület főtér felőli frontjának javítására került sor;

– 2013-ban elkészült a múzeum szomszédságában megvásárolt telekre egy új rendezési terv, amely a leendő Erdélyi Művészeti Központ és a Művészetek Kertje projekt létrehozásának előfeltétele;

Vargha Mihály, Bereczki Ibolya és Vass Erika az *Erdély virágai* kiállítás megnyitóján. Sepsiszentgyörgy, 2011

Múzeumkerti koncertek sorozat. Sepsiszentgyörgy, 2012

– 2013 őszén sor került a főépület Tolerancia- és Lovagterme teljes felújítására, világítástechnikájának a korszerűsítésére.

1.4. Támogató egyesületek

A Székely Nemzeti Múzeum Alapítvány, illetve a külső egységeink által működtetett egyesületek – Magma Kortárs Közeg Egyesület (Sepsiszentgyörgy), Bod Péter Közművelődési Egyesület, Haszmann Pál Közművelődési Egyesület (Csernáton), Gaál Mózes Közművelődési Egyesület (Barót), Kézdivásárhelyi Múzeumbarátok Egyesülete (Kézdivásárhely), Pro Museum Egyesület (Zabola) – pályázati és más források bevonásával jelentős mértékben hozzájárulnak intézményeink fejlesztéséhez, kutatási és kiadványprogramjaink, valamint múzeumi rendezvényeink költségeinek fedezéséhez.

2. Gyűjtemények

2.1. Raktározás, nyilvántartás

– A Könyvtárban a könyvtármúzeumi anyagok terén az Alice 5.50 alatt épített új katalógus bőven meghaladta a 35 000 tételt. Ebből 7640 tétel (zömmel régikönyv) minimális adatai on-line kereséssel is hozzáférhetőek a múzeum honlapján. Nyilvántartásba került a teljes Kádár Zsombor-hagyaték.

*Magányos és társas művek 2.0 című kiállítás a Magma-ban.
Sepsiszentgyörgy, 2013*

– A Természettudományi osztály több mint 200 tárgynak az osztályozását terjesztette föl a Kulturális Miniszteriumba jóváhagyásra, melyből 68 darab műkincs kategória.

– A Régészet-történelmi osztály munkatársai egyrészt a régészeti gyűjtemények revíziójával, a régészeti adattár rendszerezésével, az elmúlt évek ásatási (Erősd, Kisborosnyó, Sepsiszentgyörgy) leletanyagának leltározásával (eddig 4500 tárgy) foglalkoztak; illetve befejezték a történelmi gyűjtemény pecsétnyomóinak (249 db) a rendezését, adatlapjaik kiegészítését, s dolgoznak a numizmatikai gyűjtemény (érmék, bankjegyek) és a történelmi fegyvertár rendszerezésén, a tárolási körülmények optimalizálásán, valamint elkezdtek a textíliák (miseruhák, szőnyegek) osztályozását és restaurálását.

– A Néprajzi részlegben a textilraktár, valamint a faraktárak átrendezésével foglalkoztak kollégáink. Jelentős átszervezés a múzeumon belül, hogy Szócsné Gazda Enikő felügyelete alá került az intézmény fototekája. A nyilvántartási rendszer digitalizálása és a képek rendszerezése jelentősen meggyorsította a kutatók kiszolgálását.

– A Gyárfás Jenő Képtár gyűjteményét 19 mű került beletárolásra, amelyből 6 vásárlás és 13 adomány: olyan művészekről, mint Gyárfás Jenő, Kóváry Endre, Diószeghy László, Varga Nándor Lajos. A teljes gyűjtemény digitális feldolgozottsága 90%-os.

– Az Erdélyi Művészeti Központ adományként 29 műtárggyal gyarapodott: Balázs Péter, Erdei Gy. Zoltán, Gazdáné Olosz Ella, Incze Ferenc, Jakobovits Miklós, Pallos Sch. Jutta, Miklóssy Gábor, Tóth László, Vetró Artúr hagyatékából kerültek értékes művek fiatal alegységünk leltárába.

– A Céhtörténelmi Múzeum több mint 3250 darabos gyűjteményének legújabb szerzeményei folyamatosan kerülnek szakmai és gazdasági nyilvántartásba.

– A Haszmann Pál Múzeum rohamosan gyarapodó gyűjteményének nyilvántartási munkálatai folyamatosak, a legnagyobb probléma a raktárhelyiségek hiánya, emiatt a kiállítások már zsúfoltak, raktárszerűek. Sürgető feladat egy korszerű raktárépület kialakítása, ahol helyet kaphatna restauráló műhely is.

– Erdővidék Múzeuma helytörténelmi jellegű tárgyakkal gyarapodott, nyilvántartásuk napirenden van.

– A Csángó Néprajzi Múzeum elkezdte az utóbbi években gyűjtött tárgyállományának a fényképes nyilvántartásba vételét a korábbi másfélezer tárgyhoz hasonlóan. A raktáron lévő tárgyak, bútorok egy részét beépítették a látogatható kiállításba.

2.2. Állagmegőrzés, restaurálás

– A Könyvtár számára Budapest Főváros Levéltára szakemberei restaurálták múzeumépületeink Kőstervrajzait.

– A Régészet-történelmi osztályon Szeles József restaurátor 73 darab, a régészeti, történelmi és néprajzi gyűjteményekhez tartozó tárgyat restaurált, és állandó segítséget nyújtott főépület kiállításai és múzeumpedagógiai programjainak a szervezésében.

– A 2012-es esztendő folyamán a magyarországi Nemzeti Kulturális Alaptól támogatást nyert az úríhímzés gyűjtemény modern konzerválóanyagokba való átcsomagolására, emellett Simona Stănculescu szebeni restaurátor egy 17. századi úríhímzés restaurálását végezte el, segítőtársa, Lázár Prezsmer Kinga kolléganőnk további textíliákat és kerámiatárgyakat restaurált. A fototékában Szőcsné Gazda Enikő több mint 2200 papírkép becsomagolását, 1000 negatív savmentes papírba való átcsomagolását végezte el. 2013 tavaszán sor került a korábban bementett futásfalvi kapu újraállítására is az udvaron lévő székelykapuk sorába, valamint feljavításra került a zetelaki székelykapu.

– A Gyárfás Képtár gyűjteményébe rongált állapotba került báró Szentkereszty Stefániát ábrázoló olajfestményt restaurálta meg Vinczeffy László.

– Az Incze László Céhtörténelmi Múzeumban az udvaron kiállított mestergerendák és tűzoltókocsik portalanítása, az épületben kiállított tárgyak portalanítása, a Zsuzsi és Andris népviseleti gyűjtemény portalanítása és moly elleni védelme (gázasítása), illetve az újonnan bejött tárgyak portalanítása és konzerválása valósult meg.

– A Haszmann Pál Múzeum munkatársai a szokott rendszerességgel kezelték le korrózió elleni szerekkel a szabadtéri múzeum fa- és fémtárgyait.

– A Csángó Néprajzi Múzeum gyűjteményéből Jakabfy Edit textíliákat restaurált, illetve több kályhák öntöttvas kályhát konzervált szakszerűen.

2.3. Gyűjteménygyarapítás

A sepsiszentgyörgyi székhely és a külső egységek gyűjteményei a tárgyalt időszakban ezres nagyságrendű tárgyi gyarapodást értek el, emellett jelentős dokumentumanyag (fényképek, iratok) és számos könyvtári kiadvány bővítette állományunkat.

3. Kiállítások, rendezvények

A látogatók megoszlása múzeumi egységeink szerint:

- sepsiszentgyörgyi központi épület: 35 180
- sepsiszentgyörgyi Gyárfás Jenő Képtár: 1992 (felújítás miatt 2012 júniusa óta zárva)
- Magma kiállítótér: 8336
- csernátони Haszmann Pál Múzeum: 20 720
- kézdivásárhelyi Céhtörténelmi Múzeum: 22 526
- baróti Erdővidék Múzeuma: 2413
- zabolai Csángó Néprajzi Múzeum: 3859

Az elmúlt időszakban a Székely Nemzeti Múzeum kiállítótereiben megnyitott tárlatok és rendezvények száma meghaladja a százat. Az alábbiakban néhány olyan rendezvényt emelünk ki, amely saját megvalósításban vagy kiemelten a múzeumhoz kapcsolódva jött létre.

A sepsiszentgyörgyi központ főbb rendezvényei:

– 2012-ben, a múzeumépület centenáriumi évfordulóján nyílt a gróf Bánffy Miklós emlékkiállítás, amelyet a budapesti Színháztörténelmi Múzeum és Intézet szervezett.

– 2013-ban a Kós Károly emlékévé keretében került sor a Székely Nemzeti Múzeum és Budapest Főváros Levéltára közös rendezésében a *Kós Károly világa, 1912* című kiállításra, melyet aztán Kézdivásárhelyen, majd Bukarestben is bemutattunk.

– A Régészet-történelmi osztály munkatársai felújítva rendezték vissza a múzeumépület déli szárnyának a tetőjavítása miatt lebontott régészeti alapkiállítást, Sztáncsuj Sándor József és Tóth Bartos András

Kós Károly világa, 1912 című kiállítás. Sepsiszentgyörgy, 2013

2012 októberében elhozták és berendezték az *Üzenet a múltból (Székelyföldi pecsétek és címerek)* című vándorkiállítást. Az osztály hozzájárult a petőfalvi és szilágysomlyói ezüst kincsleletek kölcsönzésével a bukaresti Román Történelmi Múzeum *Aurul și argintul antic din România* című országos kiállítás létrejöttéhez, valamint tárgyakat kölcsönzött a brassói Történelmi Múzeumban megrendezett, *Arta cositorului de la Renașterea la Baroc, sec. XVI-XVIII* című kiállításához.

– A Néprajzi részlegről Szöcsné Gazda Enikő 2012. június–szeptemberben 48 tárggyal és jelentős fotódokumentációval részt vett a bukaresti Románia Nemzeti Történelmi Múzeuma által szervezett *Régi falusi gyermekkorok* című időszakos kiállításon. 2013 januárjában az *Ácsolt fatornyok, védelmező templomok* című, a budapesti Néprajzi Múzeum által rendezett kiállítást szervezte be. A június 23-i Múzeumok éjszakája rendezvényen *Világítóeszközök a SzNM gyűjteményéből* címmel rendezett kamarakiállítást. 2013 októberének végén nyílt meg az *Erdélyi csipkék* című tárlat Szöcsné Gazda Enikő szervezésében.

Az osztály május–június folyamán a baróti egységünk által szervezett gyermekkor-kiállításhoz kölcsönzött több tárgyat, júliusban a Kovászna Megyei Turisztikai Egyesület által Franciaországban szervezett, *Háromszéki fürdők és borvizek* című kiállításához adott 13 képet, augusztusban a maroshévi Urmánczi Nándor Emléknapon az Erdélyi Művészet és Örökség Egyesület *Háromszéki kúriák* kiállításához kölcsönzött a fototekéből.

Az Erdélyi Művészeti Központ 2013. február–március folyamán Kolozsváron a Minerva kiállítóterben és a bukaresti Balassi Intézetben tartotta bemutatkozó tárlatait. Szeptemberben Sepsiszentgyörgyön nyílt meg a *Szocrelatív. Erdélyi magyar művészet 1945–1965* című nagy sikerű kiállítás Vécsei Nagy Zoltán kurátor irányítása alatt, s ugyancsak ezen az eseményen mutatták be a kurátor által írt, a kiállítással azonos című kötetet.

40 éves a Haszmann Pál Múzeum. Csernáton, 2013

A csernátони Haszmann Pál Múzeumban 2012. március 15-én *Fába álmodott élet – Haszmann József egyéni faragászati kiállítása* volt látható, Haszmann Gabriella rendezésében. 2013. május 17-én „*Férjem uram, itthon légy, itthon nem csíp meg a légy!*” – Feliratos falvédők a Haszmann Pál Múzeum gyűjteményéből címmel nyílt időszakos kiállítás Haszmann Gabriella rendezésében. Szeptember 21-én *Útlevél az Éter birodalmába. Háromszék rádiózási múltja* címmel rendeztek be időszakos kiállítást a múzeum 40. évfordulója tiszteletére.

A kézdivásárhelyi Incze László Céhtörténelmi Múzeum 2011 novemberében Dimény Attila vezetésével a *Perkö Néptáncgyűtes 35. éves évfordulója* alkalmából időszakos kiállítást rendezett Kézdiszentléleken. Dimény Erikával közösen *Békebeli otthonok. Polgári lakáskultúra Háromszéken a 19–20. század fordulóján* című kiállítást rendeztek Kézdivásárhelyen, az anyag később Gyergyószentmiklóson és Székelyudvarhelyen volt látható, majd 2013-ban a zabolai múzeum állandó kiállításaként lett átrendezve.

2012 decemberében került sor a Bartha Zsolt fotós, geológus és Dimény Attila szervezésében létrejött geológiai tárlat megnyitására, *Évmilliók üzenete. Kővületek, kőzetek és ásványok Székelyföldről* címmel.

A baróti erdővidék Múzeuma mintegy 70 eseményt szervezett az elmúlt időszakban, melyek közt számos előadás, több kiállítás, filmvetítés és gyermekprogram szerepelt.

Békebeli otthonok. Polgári lakáskultúra Háromszéken. Kézdivásárhely, 2012

A zabolai Csángó Néprajzi Múzeum munkatársai 2012 januárjában Kolozsváron a Kriza János Néprajzi Társaságnál nyitották meg az *Iskolai élet a háromszéki Zabolán* című kiállítást, márciusban a Székely Nemzeti Múzeum főépületében *A zabolai románok hagyományos kultúrája* címmel szerveztek tárlatot. Májusban Zabolán megnyílt *A gorzafalvi kerámia* című új állandó kiállítás, júniusban pedig Vajdahunyadon mutatkozott be az intézmény *A moldvai csángók* című időszaki tárlattal. Augusztusban *Népi vadászat és vadfogó eszközök Zabolán* témakörben rendeztek kiállítást. 2013. szeptember 14-én az intézmény 10 éves fennállását ünnepeltük, az alkalomra két tárlat nyílt meg: a *Békebeli otthonok. Polgári lakáskultúra Háromszéken* és *A Condrea család enteriőrjei* című. Állandó muzeológus híján a rendezvényeket intézményünk munkatársai, Kinda István és Dimény Attila szervezték Pozsony Ferenc professzor irányításával.

A gorzafalvi kerámia. Zabolá, 2012

4. Tudományos élet

4.1. Gyűjtemények feldolgozása, belső és külső kutatómunka

Munkatársaink könyv- és levéltári, illetve terepkutatásai által intenzív tudományos tevékenységet fejtenek ki. Kiállításai és publikációik által tovább folytatták gyűjteményeink feldolgozását és közkinccsé tételét, emellett folyamatosan rendelkezésre álltak a partnerintézményektől érkező igénylőknek, kutatóknak is. Osztályainkon a kutatási céllal érkező igénylések száma a százat is meghaladja.

4.2. Tudományos konferenciák és ismeretterjesztő előadások, egyéb tudományos/művészi teljesítmények

– Vargha Mihály 2012-ben *Kós Károly és a Székely Nemzeti Múzeum* címmel tartott vetítéses előadást a Budapesti Fővárosi Levéltárban, 2013 márciusában a témáról a Partiumi Keresztény Egyetem Képzőművészeti Tanszékén szervezett konferencián, illetve júniusban Szentkeresztbányán, a Magyar Művészeti Akadémia kihelyezett vándorgyűlésén beszélt.

– A természettudományi osztályról Kocs Irén 2012-ben és 2013-ban is részt vett a Magyar Rovartani Társaság éves ülészakán, melyeken *A Csukás-hegység ormányosalkatú bogarai*, illetve a *Rovargyűjtés a Háromszéki havasokban* címmel tartott előadást. Székelyudvarhelyen a Székelyföldi Tudományosság – Székely Tudósok című konferencián *Székelyföldi természettudományos kutatók és a Székely Nemzeti Múzeum* című előadással képviselte intézményünket. A Romániai Lepkésztársaság meghívására részt vett a romániai entomológusok XXII. és XXIII. országos ülészakán, előadásainak címe: *Date asupra faunei Curculionoidea (Coleoptera) din Cheile Vârghişului și împrejurimile sale*, *Curculionoidea (Coleoptera) din patrimoniul Complexului Muzeal de Ştiinţele Naturii Galaţi*.

– A Régészet-történelmi osztály szakemberei az alábbi tudományos konferenciákon vettek részt: Sztáncsuj Sándor József 2012 novemberében a Marosvásárhelyen megrendezett X. Erdélyi Magyar Régészeti Konferencián (*A Székely Nemzeti Múzeum és Pósta Béla kolozsvári régészeti iskolája*), Sepsiszentgyörgyön a Keleti-Kárpátok Múzeuma tudományos ülészakán (*Aşezarea eneolitică de la Târgu Mureş și câteva probleme privind eneoliticul din estul Transilvaniei*), valamint T. Biró Katalinnal közösen, 2013 augusztusában Iaşi-ban, a *Stories Written in Stone* című nemzetközi konferencián tartott előadást (*Lithic implements at Ariuşd – preliminary report*).

Tóth-Bartos András 2012 augusztusában, Sáráncsi Tamással közösen a szelterszfürdői Társadalomtudományi táborban (*Az észak-erdélyi társadalomstatisztikai vizsgálatok funkciója (1940–1944)*), szeptemberben Marosvásárhelyen a Borsos Tamás Egyesület meghívására adott elő (*Reintegráció és modernizáció Székelyföldön, 1940–1944*). Ugyanő 2013 augusztusában Novák Zoltánnal a szelterszfürdői Társadalomtudományi táborban (*Kovássza megye létrejötte és modernizációja a hetvenes években*), valamint Kolozsváron a Kriza János Néprajzi Társaságnál (*A szórványkérdés megoldására tett „kísérletek” Észak-Erdélyben 1940–1944 között*) tartott előadást.

Anthony Gall Kós-kutató előadása a múzeumban

Ethnographical Museum, Zabola, Romania; "Under control": Fieldwork among the Csángós). Áprilisban a kovásznai Körösi Csoma-Napok konferenciáján *A pap szerepe és helye a csángó társadalomban és vallásosságban* címmel, júliusban a *Fiatál Néprajzkutatók IX. Szemináriumán Gazdálkodás a Kis-Küküllő és a Fekete-ügy mentén* címmel, szeptemberben az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság által szervezett XVIII. Békési Népi Építészeti Tanácskozáson *Putritól a villáig. Felgyorsult népességcsere és arculatváltozás a háromszéki falvakban* címmel, 2013 márciusában a Magyar Tájhárszövetség és a Kriza János Néprajzi Társaság *Határok nélkül – magyar tájházak Erdélyben* konferenciáján *A zabolai Csángó Néprajzi Múzeum szerepe a közösségi identitás alakításában* címmel, áprilisban a Kriza János Néprajzi Társaság vándorkonferenciáján *Bányászok, betyárok, vadölök. Az erdővidéki erősebbek kultúrája és reprezentációi* címmel, májusban a Bod Péter Megyei Könyvtárban *Építészeti, lakáskultúra a háromszéki cigányoknál* címmel, júniusban a vajdahunyadi Corvin Savaria Kulturális Központban *Moldvai csángó életképek* címmel, augusztusban a *Fiatál Néprajzkutatók X. Szemináriumán Megszorító gazdaságpolitikák a 20. századi Székelyföldön* címmel, az alsócsernátoni Ika Egyesület Face to Success EU-programja keretében a *Cigányok Székelyföldön*, illetve *A család szerepe a cigány közösségekben* címmel tartott előadásokat. Emellett számos több könyvbemutatót tartott, többek közt Sepsiszentgyörgyön, Zabolán, Páván, Középpajtán, Kolozsváron. Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Karának Néprajztudományi Kutatóintézetében a Székely Nemzeti Múzeum kiadványait ismertette.

– Dimény Attila 2012-ben több tudományos előadást tartott: *Kézdivásárhely egyesületi élete 1842–1948 között* (Erdélyi Magyar Ifjak, Pro Historia rendezvénysorozat, Kézdivásárhely), *Tér és társadalom változása Kézdivásárhelyen* (Fiatál Néprajzkutatók IX. Szeminárium, Zabola), *Polgári lakáskultúra a Székelyföldön a 19–20. század fordulóján* (13. Erdélyi Magyar Restaurátorok Továbbképző Konferencia, Székelyudvarhely), *Női mozgalmak Kézdivásárhelyen 1871–1948 között* (Református Nőszövetség, Kézdivásárhely), 2013-ban pedig *Kézdivásárhely református társadalma az anyakönyvek tükrében 1734–1850 között* (BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézet Hungarológiai Doktori Iskola, Kolozsvár) címmel.

– A néprajzi osztályról Szőcsné Gazda Enikő 2011 novemberében a budapesti Néprajzi Múzeum *Nők – szőnyegek – háziipar* tematikus előadásorozatán *Lakástextilek Háromszéken* címmel, 2012 januárjában a *Párbeszéd a székelykapuk készítéséről* című tudományos tanácskozáson *Háromszéki székelykapuk* címmel, júniusban a *Múzeumok Éjszakáján* szintén a háromszéki székelykapukról értekezett. 2013 áprilisában a Kriza János Néprajzi Társaság – Haáz Rezső Múzeum szervezésében zajló *Kulturális gyakorlat és reprezentáció* című néprajzi konferencián *Az erdélyi protestáns nőszövetségek szerepe a népművészet felújításában* címmel, májusban a Bod Péter Megyei Könyvtár által szervezett *Háromszéki építészeti hagyományok* című előadásorozaton *Lakásberendezés és társadalom a 19. századi Háromszéken* címmel, a júniusi *Múzeumok éjszakája* rendezvényen *Csempés tűzelőberendezések Erdélyben* címmel, júliusban a szebeni Astra Múzeumban tartott *Ceramica între estetic și funcțional* című nemzetközi kerámia-konferencián *Ceramica din Odorheiu Secuiesc* címmel, augusztusban a zabolai *Fiatál Néprajzkutatók X. Szemináriumán A háziipar és a népművészet oktatása Háromszéken* címmel, szeptemberben a sepsiszentgyörgyi Park Szállóban megrendezett *I. Nemzetközi Kovácstalálkozó Kovácsmesterek hagyatéka Székelyföldön* címmel tartott előadást.

– Ugyancsak a néprajzi osztály munkatársa, Kinda István 2012 márciusában a finnországi Jyväskylä-i Egyetem Kultúratudományi Tanszékén tartott két előadást a moldvai csángó kultúráról (*The Csángó*

– Dimény Erika múzeumpedagógiai foglalkozásokat szervezett az intézmény rendezvényei mellé és tárlatmegnyitókban is kivette a részét.

– Dobolyi Annamária 2012 októberében előadást tartott a 13. Erdélyi Magyar Restaurátorok Továbbképző Konferenciáján, Székelyudvarhelyen, és több tárlatot nyitott meg.

– Dimény-Haszmann Orsolya 2012 folyamán több előadást tartott a Bod Péter emlékévé keretében: *Bod Péter emlékezete a szülőfaluban*, *Bod Péter emlékhelyekről*, *Bod Péter-kultuszról* címekkel. Ugyanő a bukaresti Magyar Kulturális Intézetben bemutatta a csernátoni múzeumot, előadást tartott Zabolán *Múzeumpedagógia a Haszmann Pál Múzeumban* címmel, illetve Egerben a Székelyföld Gyöngyszemei rendezvénysorozaton *Székelyföld néprajzi értékei* címmel értekezett. 2013-ban a Bod Péter Megyei Könyvtárban tartott előadásának címe: *Csernátoni kúriák és lakóik*. Októberben Erdővidék Múzeumában Haszmann Pál nyugalmazott muzeológus a 40 éves csernátoni Haszmann Pál Múzeumról tartott előadást.

Május 24-én a III. Székelyföldi Napok keretében Kovászna Megye Tanácsa *Orbán Balázs-díjat* adományozott Haszmann Pál nyugalmazott muzeológusnak. Testvérével, Haszmann Józseffel együtt *Életmű-díjat* kaptak a pécsi Határokon Túli Magyarságért Alapítványtól, amely a Haszmann Pál Közművelődési Egyesület tevékenységét *Nemzetért-díjjal* jutalmazta.

4.3. Szakközlés

– A Könyvtár publikációi: „Székelyföldék” és etnikai-felekezeti viszonyaik 2002-ben, in: Garda Dezső (szerk.): *A mezővárostól a rendezett tanácsú városig*, Státus Kiadó, Csíkszereda, 2011, 280–309; Mikes Kelemen kultusza Háromszéken, *Magyar Tudomány*, 2012/3, 299–305; A Székely Nemzeti Múzeum, illetve A könyvtár gyűjteményei, in: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 7–12; 15–22.

– Kocs Irén társszerzőként közzétett cikke az Adatok a Csukás-hegység bogárfaunájához, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 111–117, illetve további dolgozatokat publikált: Adatok a Retyezát-hegység ormányosalkatú bogárfaunájához, in: Székely Zsolt (szerk.): *Emlékkönyv Székely Zoltán születésének 100. évfordulójára*, Sepsiszentgyörgy, 2012, 89–105, Székelyföldi természettudományos kutatók és a Székely Nemzeti Múzeum, in: *Székelyföldi Tudományosság – Székely Tudósok*, Székelyudvarhely, 2012, 197–217; A természettudományi gyűjtemények, in: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 23–28.

– Sztáncsuj Sándor József egy tanulmányt (Vessels with Handles with Discoid Attachments Discovered in the Ariuşd-Cucuteni Area and Some Problems in the Development and Chronology of the Ariuşd (Erőd) Culture in Southeastern Transylvania, in: A. Anders, G. Kulcsár, G. Kalla, V. Kiss, G. V. Szabó (eds.): *Moments in Time. Papers Presented to Pál Raczky on His 60th Birthday*, Ősrégészeti Tanulmányok/Prehistoric Studies, I, Budapest, 2013, 579–594 – társszerző László Attila) és hat szócikket (Bod/Botfalva, BV – Movila Popii/Paphegy/Priesterhügel, Malnaş-Băi/Málnásfürdő [Malnaş/Málnás], CV – Platoul nisipos/Fövenyestető, Ariuşd/Erőd [Araci/Árapatak], CV – Necropola tumurală/Halomsíros temető/Tumululus cemetery, Ariuşd/Erőd [Araci/Árapatak], CV – Cetatea Csókás/Csókás-vár, Jigodin/Csíkszőgöd [Miercurea Ciuc/Csíkszereda], HR – Piscul Cetăţuia/Kisvártető, Racu/Csíkrákos [Siculeni/Madéfalva], HR – Dealul Bogát/Bogát-tető, in: S. Berecki, Z. Czajlik, Z. Soós (eds.): *Panorame istorice. Situri și monumente din Transilvania în fotografii aeriene – Történelmi látképek. Erdélyi régészeti lelőhelyek és műemlékek légi felvételei – Historical Landscapes. Aerial Photographs of Transylvanian Archaeological Sites and Monuments*, Catalogi Muzei Mariesiensis, Seria Archaeologica, I, Budapest–Târgu Mureş, 2012) közölt, valamint közreműködött a múzeum gyűjteményeit bemutató kötet második, javított kiadásának létrejöttében (A régészeti gyűjtemény, in: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 29–36). Sófalvi Andrással együttműködve társszerzője volt *A Székelység története* című középiskolai tankönyv több fejezetének.

Tóth-Bartos András önálló kötetet publikált (*Újjászületés, Háromszékből Kovászna. Kovászna megye megszervezése és intézményesülése, 1968–1972*, Csíkszereda, 2013 – Novák Csaba Zoltánnal és Kelemen Kálmán Lóránttal együtt), valamint négy tanulmányt közölt: Birtokpolitika Észak-Erdélyben 1940–1944, *Korall*, 47, 101–125; Észak-Erdély 1940–1944. Szakirodalmi áttekintés, *Limes*, 2012/2, 51–64; The Reintegration of Northern Transylvania Following the Second Vienna Award, 1940–1944, in: Attila Hunyadi (ed.): *State And Minority In Transylvania, 1918–1989. Studies on the History of the Hungarian Community*, East European Monographs, No. DCCLXXIV, Columbia University Press, New York, 199–223; Szórványkérdés és birtokpolitika Észak-Erdélyben 1940–1944 között, in: Bárdi Nándor – Tóth Ágnes (szerk.): *Önazonosság és*

Középiskolás diák résztvevő a *Festészet Napján*.
Sepsiszentgyörgy, 2013

rajzi Múzeum évkönyvében *Surse maghiare despre meșteșuguri brașovene* címmel. Ismertetője: A néprajzi gyűjtemények, in: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 45–54.

– Kinda István két könyvet adott közre – *Vöfely história. Egy évszázados vöfelykönyv Középjártáról*, Tortoma Könyvkiadó, Barót, 2012 (bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel), *Háromszék néprajzi és honismereti bibliográfiája*, Háromszék Vármegye Kiadó, 2012 (összeállította Jakab Albert Zsolttal, és az előszót írta Kinda István) – és két kiadványt szerkesztett: *Beavatás. Tanulmányok a zabolai Fiatal Néprajzkutatók Szemináriumainak anyagából (2008–2011)*. Kriza János Néprajzi Társaság – Csángó Néprajzi Múzeum, Kolozsvár–Zabola, 2011; illetve *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, 2013.

Közölt tanulmányok: A hagyomány vonzásában: mészégetők Vargyason, in: Uő (szerk.): *Beavatás. Tanulmányok a zabolai Fiatal Néprajzkutatók szemináriumainak anyagából (2008–2011)*, Kriza János Néprajzi Társaság – Csángó Néprajzi Múzeum, Kolozsvár–Zabola, 2011, 109–163; Egy száztíz esztendő vöfelykönyv Erdővidékről, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 653–658; A pap szerepe és helye a moldvai csángó társadalomban és vallásosságban, in: Gazda József – Szabó Etelka (szerk.): *Körösi Csoma Sándor – lelki élet, vallásosság*, Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, Kovászna, 2013, 499–507. Cikkek: Gazdálkodói magatartások a háromszéki falvakban, *Csernátoni Füzetek*, 2013/61, 6–7; A zabolai Csángó Néprajzi Múzeum, in: Uő (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 93–102 (Pozsony Ferencsel). Recenziók: Eltűnt és gyarapodó kisebbségek Erdélyben, *Erdélyi Múzeum*, LXXIV, 4, 219–222; A csángó: nyelv vagy nyelvjárás? *Korunk*, XXIV, 2, 116–120.

– Dimény Attila publikációi: A publikus tér használata Kézdivásárhelyen a 19–20. században, in: Kinda István (szerk.): *Beavatás. Tanulmányok a zabolai Fiatal Néprajzkutatók Szemináriumainak anyagából (2008–2011)*. Kolozsvár–Zabola, 2011, 69–108; A kézdivásárhelyi polgárság egyesületi élete a 19. század második felétől a 20. század közepéig, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 511–541, Az Erzsébet Árvaleány-nevelő Intézet első harminc éve az árvaház-alapító báró Szentkereszty Stephanie elnöksége alatt (1872–1902), in: Tóth Szabolcs Barnabás (szerk.): *Szentkereszty Stephanie Emlékkönyv. A Háromszék vármegyei Erzsébet Árvaleány-nevelő Intézet 140. évfordulójára*, Háromszék Vármegye Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2013, 29–56; A kézdivásárhelyi Incze László Céhtörténeti Múzeum, in: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*, második, javított és bővített kiadás, Sepsiszentgyörgy, 2013, 85–92.

– Dimény Erika Használat és szoros megtartás végett kiadott rendszabályok – 19. századi kiváltságlevelék a kézdivásárhelyi Céhtörténeti Múzeum gyűjteményében címmel közölt dolgozatot (*Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 425–443).

– Dobolyi Annamária tudományos közleményei: Épületmesterek és a Szépítő Bizottság tevékenysége Kézdivásárhelyen 19–20. sz. fordulóján, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 543–555, A kézdivásárhelyi kis sétatér és gőzfürdő, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 555–563, Báró Szentkereszty Stephanie képzőművészeti tevékenysége, in: Tóth Szabolcs Barnabás (szerk.): *Szentkereszty Stephanie Emlékkönyv. A Háromszék vármegyei Erzsébet Árvaleány-nevelő Intézet 140. évfordulójára*, Háromszék Vármegye Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2013, 133–153.

tagoltság. *Elemzések a kulturális megosztottságról*, Tér és terep, 9, Budapest, 2013, 285–314.

– Szőcsné Gazda Enikő tanulmányt jelentetett meg: A Zathureczky család székelyföldi ága a 19. században. Gazdaság és mentalitástörténeti vázlat, *Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 283–296; Kultúr-növények tündöklése és bukása: a szemerjai dohány példája, in: Muskovics Andrea Anna (szerk.): *Szőlőbor-termelés-fogyasztás-társadalom. Borkultúra és társadalom, visszatekintve a 21. századi Magyarországról*, Agroinform Kiadó, Budapest, 2013, 433–435, recenziót közölt a *Korall* 50., Kapcsolatok – Hálózatok című számában Granasztói Péter: *Az eltűnt mindennapok nyomában. Mezővárosi társadalom a tárgyi világ tükrében* kötetéről, cikket közölt a Brassói Néprajzi Múzeum évkönyvében.

– D. Haszmann Orsolya 2013-ban *A csernátoni Haszmann Pál Múzeum* címmel állított össze képes albumot a múzeum negyvenéves évfordulójának tiszteletére, melyet a Székely Nemzeti Múzeum adott ki. Tanulmányt közölt Vég Antal emlékezete a szülőfaluban címmel (*Acta Siculica 2011*, Sepsiszentgyörgy, 593–612), cikket Bod Péter emlékezete a szülőfaluban, *Csernátoni Füzetek*, 60, 7, 10). Ugyanő szerkesztette a *Csernátoni Füzetek* lapszámaint is.

5.4. Szakkiadványok

2011-ben az *Acta Siculica 2011* kiadásával zártuk az évet, 2012-ben az alábbi könyvek kerültek megjelenítésre: Daniel G. Scheint: *Az erdélyi székelyek földje és népe természeti, politikai, statisztikai és történelmi szempontból (1833)*, fordította Boér Laura, előszó Zepeczner Jenő, Várallyai Rékával: *Kós Károly Székely Nemzeti Múzeuma*; az Országos Széchényi Könyvtárral közös kiadásban: *Pesty Frigyes helynévgyűjteménye 1864–1865. Székelyföld és térsége 1. Kovászna megye* (közéteszi Csáki Árpád), Budapest–Sepsiszentgyörgy; Zoltán Székely: *Lucrări alese* (Székely Zsolt szerkesztésében), Roediger Lajos: *Kászonszék és Háromszék néprajzos szemmel*, (sajtó alá rendezte, bevezető tanulmánnyal ellátta Szócsné Gazda Enikő).

A 2013-ban kiadott könyveink: Kinda István (szerk.): *A Székely Nemzeti Múzeum*. Második, javított és bővített kiadás. Kiadja a Székely Nemzeti Múzeum, Sepsiszentgyörgy, 2013; Csáki Árpád: Pálos misszió Háromszéken a 18. században. Az illyefalvi rendház és könyvei. *Székelyföldi könyvgyűjtemények 1*; Tüdős S. Kinga (szerk.): *Kastélyok, udvarházak és lakóik a régi Székelyföldön. In memoriam Demény Lajos (1926–2010)*, D. Haszmann Orsolya: *A csernátoni Haszmann Pál Múzeum*.

Megjelent ugyanakkor az Erdélyi Művészeti Központ gyűjteményeinek és bemutatkozó kiállításának a katalógusa *Az Erdélyi Művészeti Központ gyűjteményei* címmel, illetve Vécsi Nagy Zoltán: *Szocrelatív – Erdélyi magyar művészet 1945–1965 között* című művészettörténeti értekezése.

A zabolai Csángó Néprajzi Múzeum 2011 végén két kötettel gyarapította kiadványai sorát: Kinda István (szerk.): *Beavatás. Tanulmányok a zabolai Fiatal Néprajzkutatók szemináriumainak anyagából (2008–2011)*. Kriza János Néprajzi Társaság – Csángó Néprajzi Múzeum, Kolozsvár–Zabola, illetve Jakab Albert Zsolt – Pozsony Ferenc (szerk.): *Páva. Tanulmányok egy orbaiszéki faluról*. Kriza János Néprajzi Társaság – Csángó Néprajzi Múzeum, Kolozsvár–Zabola.

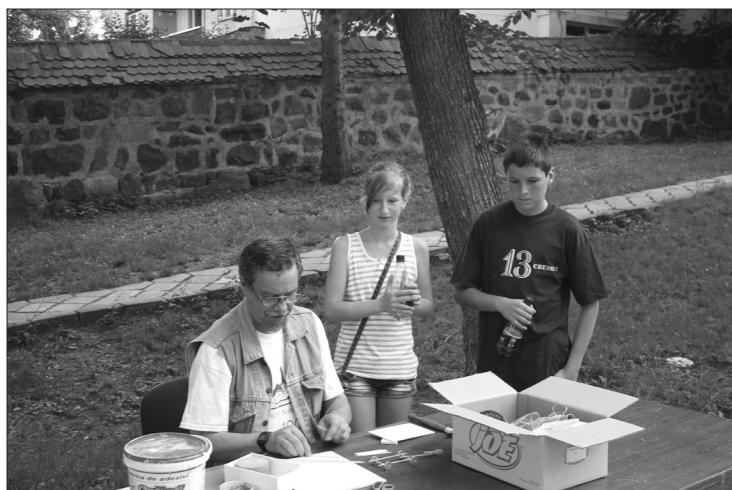
Bízunk benne, hogy beszámolónkat olvasva, az évkönyvet lapozgatva, tanulmányozva felkeltjük a kedves Olvasó érdeklődését az intézményünkben folyó tudományos, közművelődési és művészeti alkotómunka iránt.

Sajtótájékoztató Székely István, Antal Árpád, Vargha Mihály és Tamás Sándor részvételével az EMűK bővítési stratégiájáról. Sepsiszentgyörgy, 2012

Szöcsné Gazda Enikő és Fabó Beáta az *Ácsolt fatornyok, védelmező templomok* című kiállítás megnyitóján. Sepsiszentgyörgy, 2013

Múzeumpedagógiai tevékenység Szeles József restaurátor segítségével. Sepsiszentgyörgy, 2013